

Združeni in enotni - manifestirajmo prvega maja za resnično narodno enakovrednost, za bratstvo Slovanov in Italijanov na Svobodnem tržaškem ozemlju!

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE
Leto 3. števil. 576 - Cena 6 ltr - 4 jugolire - 2.50 din
Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbon. postale
TRST sobota, 26. aprila 1947
UREDNIŠTVO in UPRAVA: PIAZZA GOLDONI št. 1 - 1
Tel. št.: Ur. 93806, 93808 Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

ZDRUŽIMO SE VSI RESNIČNI DEMOKRATI Izbrisimo kulturni škandal za naše mesto!

Peščica neofašistov se zaganja v prireditve Slovenskega narodnega gledališča

25. aprila 1945 so se uprle demokracije množice Italije, da izbrisajo sramoto, ki jo je skozi dve desetletji kopolil fašizem italijanskega naroda.

Borili so se junaki, da bi se nikoli več ne povrnil fašizem, nikoli več povrnil čast, ki jo je gorel Narodni dom v Trstu, da ne bi bilo nikoli več imperialističnih vojn, ko so fašistične horde napadale druge države in ropale ter ubijale pripadnike drugih narodov.

Bil je to veliki dan, katerega smo takrat z navdušenjem pozdravili in se ga z nič manjšim spominjamo in praznujemo danes.

Proslaviti so ga večerji tudi tržaški šovinistični študenti.

Njihova sprostitost je bila vredna njih velikih prednikov.

Večeri zvečer so se v Trstu dogajali kulturni škandali, ki je neveden prebivalstva Svobodnega tržaškega ozemlja.

V gledališki dvorani »Nazionale« v Dreverdu XX. septembra je priredilo Slovensko narodno gledališče v Trstu premiero Nušičeve komedije »Pokojniki«. Predstava bi morala začeti ob 20. Pol ure pred začetkom je pri pridrvela čez korzo, trg Goldoni, ulico Carducci v omejenih drevered peščica paglavih študentov, od katerih je bilo mnogo »golaridov« - akademikov tržaške univerze s svojimi znanimi pokrivali. Paglavci so najprej vdrli v vežo gledališča »Nazionale«, kjer so ranili ravnatelja tega gledališča in poskušali razbijati, da bi s tem onemogočili vpriizoritev premiere. Nato so se postavili pred samo gledališče in postajali v organiziranih grupah, ki so se med seboj klicale: »Pino«, »Laura« itd., v neposredni bližini poslopja. V takih formacijah so čakali na slovensko občinstvo, ki je mirno prihajalo v gledališče. Zaletavali so se po starem fašističnem vzorcu - in v posameznike in v skupine, ko bili izolirani - in še to navadno po deset do dvajset na enega. To junštvo so še posebej izkazovali proti ženam.

Vsej demokratični javnosti Trsta in STO-ja!

Z gnušom in ogorčenjem naznamo vsemu demokratičnemu prebivalstvu, vsem kulturnim in prosvetnim ustanovam v mejah in zunaj mej STO-ja, da je bil naš predsednik, tržaški rojak in slovenski pisatelj, prosvetni delavec in član mednarodnega PEN-kluba dr. Vladimir Bartol danes zvečer ob 20. uri na poti k predstavi Slovenskega narodnega gledališča zahrbno napaden od pobalinske šovinistične drhali. Istotako je bil napaden in ranjen naš tovariš Zorko Jelinčič, načelnik pododseka za likovno umetnost in znanj prosvetni delavec, ki je bil zaradi svojega demokratičnega prepričanja preganjan že pod fašistično Italijo in je prebil veliko let v fašističnih ječah. Prav tako je bilo napadenih in pretepenih še več drugih naših prosvetnih delavcev in obiskovalcev gledališča, tovarišev in tovarišic!

Slovensko narodno gledališče je po dolgotrajni borbi končno dobilo za nočnejši večer dvorano v gledališču »Nazionale«. Ob 19. uri so se začele zbirati v bližini gledališča majhne skupnice šovinističnih izidavcev ter napadale posameznike, ki so hoteli k tako zaželeni in težko pričakovani kulturni prireditvi. Posebno sramotno je pri tem dejstvo, da so bili jedro teh izidavcev univerzitetni študenti, ki smo jih spoznali po njihovih karakterističnih kapah.

Z največjim ogorčenjem ugotavljamo, da so skušale te šovinistične in neofašistične skupnice ovirati in motiti tako izrazito kulturno prireditev, kakršna je predstava Slovenskega narodnega gledališča. Napad na našega predsednika in na druge prosvetne delavce in obiskovalce gledališča dokazuje popolno moralno propadlost teh pobalinskih izidavcev.

Pozivamo vso demokratično javnost in vse kulturne ter prosvetne ustanove našega mesta in STO-ja, da izrazijo svojo obsodbo tega nezasišlanega kulturnega škandala. Mesto Trst ne sme že zaradi svoje kulturne tradicije trpeti take kulturne sramote in takega kulturnega zločina, kot se je zgodil prosvetnim delavcem in obiskovalcem gledališča enega dela tu avtohtonega prebivalstva!

25. IV. 1947.
SLOVENSKO-HRVATSKA PROSVETNA ZVEZA

Veliki uspehi grških partizanov

Atena, 25. (Tass) — Na tiskovni konferenci je predstavnik grškega glavnega stana izjavil, da so vladne čete končale z operacijami južno od Pinda.

Po zadnjih vesteh se operacije nadaljujejo južno od Pinda, toda brez dobrih rezultatov za vladne čete, zaradi tega je bila vlada prisiljena izdati poročilo o končnih operacijah.

Oddelek grške demokratične armade je večerj uničil četo monarhofašističnih orožnikov na podnožju gore Paron blizu Sparte. Po sedemurni borbi je bilo ubitih 80 orožnikov. Čete demokratične armade so povsod zelo aktivne, posebno v Tesaliji, Traciji in Peoponezu. Partizanske čete so zavzele postajo Thermale Hypti in ustavile vlak pri Volosu.

Preiskovalna komisija OZN za Grčijo se bo sestala v Zenevi jutri na privatni seji. Izvolili bodo podkomisija 11. članov, ki bo odšla v Solun kot stalna komisija po željah Varnostnega sveta. Iz arhiva preiskovalne komisije je že drugič zgnal važen dokument in sicer memorandum Camurcev (albanske manjšine v Grčiji), v katerem so opisane vse strahote, ki so jih napravili grški monarhofašisti albanski manjšini.

KONFERENCA V MOSKVI je velik korak k utrditvi miru

Moskva, 25. — Po zaključku konferencie štirih zunanjih ministrov zapuščajo posamezne delegacije Moskvo. Anglo-američani in števili tuji novinarji so priznali, da je bila ta konferenca z materialnega stališča bolj organizirana kakor vse dosedanje.

Iz New Yorka poročajo, da bo general Marshall 29. aprila podal po radiu poročilo o poteku konferencie. Ameriškim novinarjem je Marshall izjavil, da ne bo mogel rezultatov konferencie oceniti pred enim ali dvema mesecema. Dejal je, da je razočaran, ker se niso dokončno sporazumeli o štirinaststki pogodbi in o pogodbi z Avstrijo.

Ameriški delegat John Foster Dulles je izjavil, da je na konferenci prišlo do tesnejšega sodelovanja med Veliko Britanijo, Francijo in Ameriko, da pa si je želeli enotnost vseh štirih veseli.

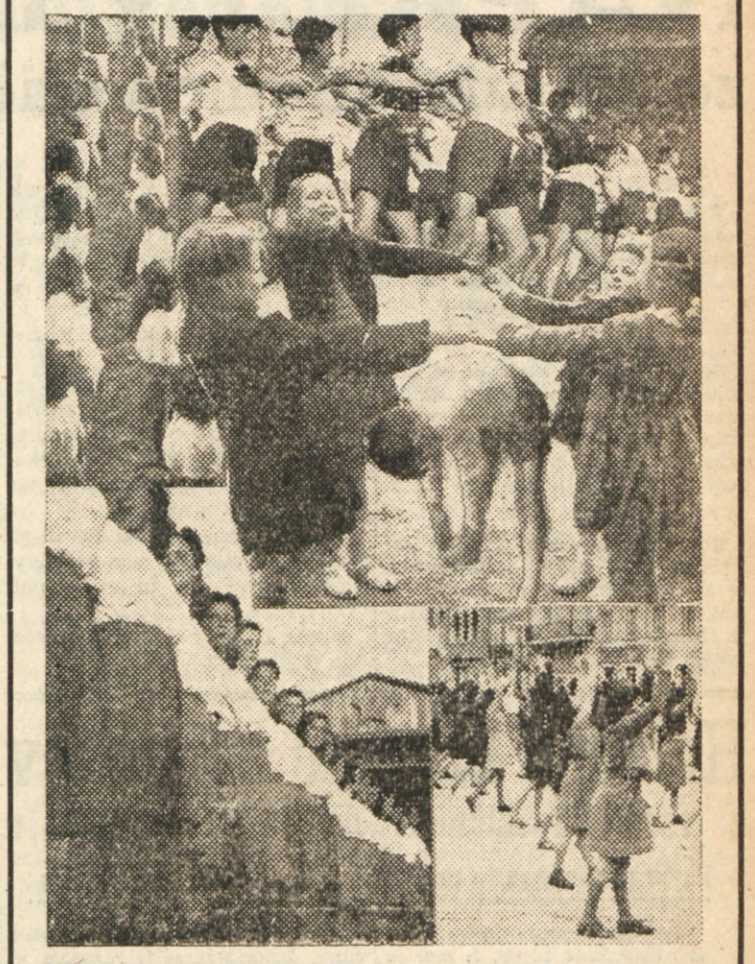
Pred odhodom iz Moskve je Bevin novinarjem izjavil, da so napredovali glede nemškega vprašanja in da pozna sedaj stališče posameznih vlad. Dejal je, da nikar ni izgubil upanja, da bodo vsa vprašanja sporazumno rešena. Kljub nasprotnim stališčem, je zaključil Bevin, je moskovska konferenca eden največjih korakov k zgraditvi miru.

Londonski listi obširno komentirajo potek konferencie. »Daily Worker« obtožuje Trumana, da je s svojimi izjavami onemogočil vsak sporazum glede Nemčije. Jasno je, zaključuje list, da hoče Bevin in Marshall postaviti anglo-ameriško nadvlado v mednarodnih odnosih in ne želita delovati silno s Sovjetsko zvezo.

Seja komisije za atomsko silo

Lake Success, 25. — Na seji komisije za atomsko silo je sovjetski delegat odgovoril ameriškiemu delegatu, ki je bil dejal, da položaj ni tako temen, kakor misli ameriški delegat, in je pripomnil, da komisija, čeprav dela za bodočnost, ne posveča zadostne pažnje sedanosti. Predlagal je mednarodno znanstveno sodelovanje z izmenjavo informacij, da se prepreči, da bi atomska sila postala monopol ene same države.

ŽIVELA DOSLEDNA BORBA PROTI FAŠIZMU!

Vsak dan vadi naša mladina v mestu in po vaseh ter se skrbno pripravlja za prvomajski nastop.

Zančmanje za prvomajsko proslavo vsak dan narašča. Vse vodi le ena misel: Praznik delovnega ljudstva se mora čim veličastneje praznovati!

Po končanem delu v tovarnah delajo delavci prostovoljno na sedežih okrajev in sektorjev, kjer pozno v noč izdelujejo bakle, pripravljajo les za veselilne prostore, sploh vse, kar je potrebno, da bo prvomajsko proslava čimbolj uspešna.

Kakor delavci so poštrevni tudi naši kmetje. Po delu na polju se vračajo v vase, kjer z udušnikarnim delom prispevajo svoj delež za prvomajsko proslavo.

ČETRTI OKRAJ JE OPRAVIL 512 DELOVNIH UR.

V četrtem okraju so do sedaj izdelali nad 8000 bakel. Slednji samji so jih izdelali 2600, na Kolonkovcu 2500 in pri Sv. Ani 2800.

V Ržani je 30 delavcev delalo tri večere po dve uri, kjer so očistili prostor za oblačilnice.

Od 20. do 24. ure dela dnevno 60 šivilj. Samo v enem dnevu so žene IV. okraja sešile 200 moskih telovadnih hlačk, 312 za pletenje in 320 za pletenje.

V enem dnevu so izdelale 416 krov za mladinke in 1400 krov za vodnike.

SKUPNO DELA 220 ŠIVILJ ZA PRVI MAJ.

Pri delu ni razlike! Skupno delajo Slovenci in Italijani, med njimi vlada duh bratstva in enotnosti!

Na praznik 1. maja bomo združeni delavci, kmetje in intelektualci v močnem povorju, kjer bomo dokazali vsemu svetu, da smo enotni in svojih ciljev, ko se borimo za demokracijo, mir, kruh in boljše bodočnost!

IZJAVE MARŠALA TITA

o Trumanovi doktrini, o odnosajih z osljalimi balkanskimi državami in o Wallacejevih govorih

Beograd, 25. (Tanjug) — Jugoslovanski ministri predstojatelji maršala Josipa Broz-Tita je bil prvi v navzočnosti podtajnika zunanjih zadev, ministra dr. Vladimira Vekića sprejel ameriškega radijskega komentatorja Steela in mu odgovoril na nekatera vprašanja.

Na odgovor, kako je proglasitev Trumanove doktrine glede Grčije in Turčije vplivala na jugoslovansko znanjno politiko, je maršal Tito odgovoril:

»Če sedaj ni v Trumanovem govoru za nas nič novega. To, kar je znanj in vemo tudi, da je to prikrito delovanje in mišljenje številnih skupin magnatov ameriškega imperializma. Presenetilo nas je samo, da je Truman govoril o tem v trenutku, ko se Združeni narodi nemurno trudijo, da bi ustvarili nov mir. Presenečenje je bilo tem večje, ker mi želijo vsi narodi vseh ameriško ljudstvo. Po mojem mnenju ni ta govor prispelav k utrditvi miru pač pa ravno nasprotno. Kakor je bilo pričakovati, so po Trumanovem govoru reakcionarni iz vsega sveta dvignili glas. Na jugoslovansko znanjno politiko ne more ta govor imeti nobenega vpliva. Še bolj nas je utrdil v prepričanju, da smo na pravi poti in da se moramo še bolj boriti za utrditvi miru, za dobre odnose s posameznimi državami in za izredno naših pravičnih zahtev.«

Odnosaj z Grčijo in Turčijo

Vprašanje: »Kako gledate na bodoče odnose Jugoslavije z Grčijo in Turčijo?«

Odgovor: »V sedanjem položaju nis gledam z optimizmom izboljšanja. V prvi vrsti je tuje vmešanje v notranje zadeve teh držav. V primer ameriškega vmešavanja. Grčijo, pa je v teh državah na območju reakcionarni režim, ki ga državo ne mara, in ki mu ni do dobrih odnosajev z demokratičnimi državami.«

Sodelovanje s slovenskimi državami

Vprašanje: »Kako učenek je imela Trumanova doktrina na slovenski narod na Balkanu, ki ga pripomniti moram, da so imeli...«

Wallacejevi govori

Na vprašanje, kaj misli o Wallacejevih govorih, je Tito odgovoril: »Wallace ima velike simpatije do Jugoslavije, ker je mož, ki pripada ameriški demokratični struji. Mi prav radi poslušamo, kar govori, če je, ki postavljajo vprašanja ob jektivno. Jasno je, da sem solidarnost z večino njegovih govorov. Po dogovoru o gospodarskem sodelovanju.«

Odnosaj z Ameriko

Vprašanje: »Kako gledate na bodoči razvoj odnosajev med Jugoslavijo in Ameriko?«

Odgovor: »Rvči moram, da mi je težko odgovoriti na to vprašanje, kajti sprito splošnega razvoja mednarodnih dogodkov ni jasno, ali se bodo ti odnosaji lahko v bližnji bodočnosti zboljšali. Mnogo je odvisno od tega, na kakšen način bo ustvarjen mednarodni mir, kdaj bodo sklenjene mirovne pogodbe z Nemčijo in z Avstrijo itd. To je velike važnosti in mislim, da bo po utrditvi miru mogoče uspešno rešiti mnogo nerešenih vprašanj med posameznimi državami.«

Vprašanje: »Ali mislite, da bo vprašanje Koroške predloženo OZN?«

Odgovor: »To ni odvisno od nas. Zeleni pa bi, da se to vprašanje reši v Moskvi. Če se misli, da bo vprašanje rešeno za nas ugodno, se bi moralo rešiti prav v Moskvi.«

Na vprašanje, kaj se skriva za tem, da je Unra pomotoma poslala težke stroje, je maršal Tito odgovoril, da mu o tem ni nič znanega in da ne more zaradi tega ničesar odgovoriti.

Prehrambeni položaj v Jugoslaviji

Na vprašanje, kakšen je prehrambeni položaj v Jugoslaviji, je maršal Tito odgovoril: »Glede tega sem pred kratkim od govoril dopisniku lista »News Chronicle« in predstavnikom Unre. Ki temu nimam ničesar dodati. Jasno je, da vprašanje prehrane v Jugoslaviji ni lahko, toda nima pomena govoriti o živilih, ki so naši državi potrebna. Povedal sem že in sem prepričan, da se bomo sami izkopali iz tega položaja, čeprav bodo potrebne žrtve. Odvisno je tudi od tega, kakšne možnosti bomo imeli za izredne nakupe v inozemstvu. Glede bodočih izgledov lahko rečem, da je pri nas delo v polnem teku in da bo posejana vsa zemlja in da kljub poplavam izgledi za pridelek niso slabi.«

Trgovinski dogovor med Poljsko in Anglijo

London, 25. (AFP) — Med Poljsko in Veliko Britanijo je prišlo do sporazuma glede trgovske izmenjave. Na temelju te pogodbe bo Poljska uvažala iz Velike Britanije stroje in druge proizvode, medtem ko bo Velika Britanija uvažala iz Poljske v glavnem živež. Pogodba ima začasni značaj. Poljski izvedenci so izjavili, da bo pogodba v kratkem podpisana.

Pogajanja med ZSSR in Anglijo

London, 25. (AFP) — Angleško znanjno ministrstvo javlja, da je dobil angleški veleposlanik v Moskvi nalogo nadaljevati pogajanja s sovjetskimi oblastmi glede revizije anglo-sovjetske pogodbe

Češkoslovaška in gospodarstvo v srednje in južneevropskih državah

Beograd, 25. (Tanjug) — Češkoslovaški minister za znanjno trgovino Hubert Ripka je predstavil kom beograjskega tiska podal nem, kaj izjav v zvezi s češkoslovaškimi gospodarskimi vprašanji. V zvezi s češkoslovaškim dvoletnim gospodarskim načrtom je minister Ripka glede trgovinske pogodbe med CSR in Bolgarijo med drugim izjavil, da je ta pogodba do neke mere slična pogodbi, ki je bila sklenjena z Jugoslavijo. Res je, je dejal Ripka, da Bolgarija ni tako bogata kakor Jugoslavija, vendar pa potrebuje mnogo strojev za svojo industrijo, kakor potrebuje Češkoslovaška surovine.

Poudariti moram, da predstavlja sporazum, ki je bil letos podpisan med Češkoslovaško in Jugoslavijo, nekaj novega. Ta sporazum se ne more primerjati z navadnimi predvojnimi trgovinskimi dogovori, ki se še danj v veljavi. Sporazum z Jugoslavijo nudi možnost za izvedbo gospodarskih načrtov obeh držav, na konkreten način izvedbo gospodarske načrte, predvsem pa da se izvede načrt za industriacijo in elektrifikacijo Jugoslavije. To bo dvignilo življenjski standard ne samo v Jugoslaviji, Bolgariji in drugih demokratičnih državah, pač pa tudi češkoslovaški ljudski standard.

Z ojačenjem in razvojem trgovine med slovenskimi državami, je nadaljeval Ripka, nimamo nobene namena ustvarjati gospodarske ali politične bloke, pač pa želimo omogočiti čim hitrejšo obnovo naših držav z gospodarskega vidika. Ne želimo se izolirati ali pa ustvariti slovenski blok, pač pa želimo ustvariti boljše življenjske pogoje našim državam in občutno zvišati življenjski standard ljudstva.

Taka politika ni samo v interesu naše države, ampak tudi v interesu vseh drugih južneevropskih držav, kakor tudi vseh drugih evropskih držav.

Policija nam ne dovoli naših zastav

Zvedeli smo, da so na policiji izjavili predstavniku Koordinacijskega odbora za proslavo 1. maja, da udeleženci prvomajskega sprejeda ne bi smeli nositi svojih nacionalnih zastav, za katere so se borili in umirali stoletja, temveč samo rdeče delavske zastave.

Ta edinstveni primer v zgodovini, ko policija zahteva rdeče zastave, je naletel na ostre komentarje in ogorčene proteste, od katerih priobčujemo protestno resolucijo, ki nam jo je poslala Zveza primorskih partizanov.

Slovenski, italijanski in hrvaški partizani iz Trsta in v podeželju, ki so leta in leta v godovnih nošeh pokrajine vodili najtežje boje proti fašizmu in nacizmu za skupno stvar demokracije,

protestirajo ogorčeni zaradi stališča, ki ga je zavzela ZVU glede prvomajske povorke, ki jim ne dovoljuje nositi zastave narodov, ki živijo na tem ozemlju. Zastave, ki so vzhvale za časa boje in vzbujale jezo in sram nacifasistov, zastave, ki so simbol boje vseh narodov za nacionalno svobodo, za katero so partizani prelivali svojo kri, pripravljamo dati svojo življenja, kakor so jih dali toliki in toliki njihovi padli tovariši.

Vprašujejo angloameriške vojske, ali bi oni ne smatrali za žalitev svojih žrtv v tolikih vojni letih in za žalitev svoje vojske časti takšno prepoved, ki bi jim preprečila nositi na čelu svojih lastnih borbenih enot, svojo lastno borbeno zastavo.

Pozivajo vse antifasistične organizacije in vse demokrate, naj se kot nekdanj postavojo na čelo ljudskih množic, da bi se njihove pravice in težnje uresničile, da jih reakcionarne sile ne bodo mogle še dalje zavirati.

Zahtevajo, da ZVU prizna Zvezi primorskih partizanov in drugim ljudskim organizacijam pravico vedno svobodno nositi svoje zastave in simbole, in tudi prvega maja, na praznik delovnega ljudstva, ki teži za utrditvijo demokracije in miru, ki je bil dosežen predvsem z negotovimi žrtvami in z njegovim trpljenjem.

Smrt fašizmu! — svoboda narodov!

Preganjanje demokratov v Ekvadorju

New York, 25. (Tass) — Mehški list »El popular« javlja, da je predsednik južnoameriške konfederacije dela pozval vse sindikate latinske Amerike član konfederacije, da vodijo protestno kampanjo proti politiki terorja in preganjanj, ki jo izvaja predsednik Ekvadora Velasco Ibarra proti ekvadorskim sindikatom.

Ekvadorska vlada je pričela zadnje čase z novimi preganjanji in deportacijami voditeljev demokratičnih strank in študentskih organizacij, tako da te organizacije ne morejo javno delovati.

Močna eksplozija v Tel Avivu

Jeruzalem, 25. — Davi je v Saroni pri Tel Avivu nastala na sedežu vojske policije močna eksplozija. Bilo je ranjenih pet policajev.

KRATKE VESTI

DUNAJ. — Delavci in nameščenici večine tovarn dunajskega predmestja so večerj stopili v stavko, ki je trajala nekaj ur, da bi protestirali proti slabi delitvi mesa, proti črni borzi in draginji.

BRUSELJ. — Med belgijsko-luksemburško gospodarsko unijo in Madžarsko je bila sklenjena pogodba o izmenjavi blaga in o plačilih. Pogodba bo v veljavi šest mesecev. Vrednost izmenjanega blaga bo 400 milijonov belgijskih frankov.

NEW YORK. — V New York je prispel z letalom sovjetski veleposlanik Nikolaj Novikov, ki se je vrnil iz Moskve po enomesečni odsotnosti.

BIELEFELD. — V britanskem zasledbenem področju bodo junija meseca pričeli a proces proti članom nacističnih organizacij, ki jih je nürnberško sodišče proglasilo za vojne zločince.

